

Πώς γράφω Περίληψη στη Δ' Δημοτικού

Οι μαθητές του δημοτικού, καθώς προχωράνε στις τάξεις, εξασκούνται και στη συγγραφή περίληψης κειμένων. Ενώ στην παραγωγή γραπτού λόγου (έκθεση) ζητείται από τους μαθητές να αναλύσουν τη σκέψη τους, στην **περίληψη** αναμένεται το αντίθετο απ' αυτούς: να αποδώσουν με συνοπτικό τρόπο (χωρίς καμία ανάλυση) τις βασικές ιδέες (το βασικό νόημα) ενός κειμένου άλλου συγγραφέα.

Περίληψη είναι η σύντομη παρουσίαση των βασικών σημείων ενός κειμένου. Για να γράψουμε καλή περίληψη, θα πρέπει να διαβάσουμε προσεκτικά το κείμενο, να το κατανοήσουμε και να εντοπίσουμε τα κύρια σημεία του.

Προετοιμασία για να γράψουμε περίληψη

1. Αρχικά, διαβάζουμε προσεκτικά το αρχικό κείμενο, για να το κατανοήσουμε πολύ καλά. Αν έχουμε άγνωστες λέξεις, είτε ρωτάμε τον δάσκαλό μας είτε αναζητούμε μόνοι μας τη σημασία τους σ' ένα λεξικό (αν είμαστε στο σπίτι).
2. Στη συνέχεια, πηγαίνουμε παράγραφο-παράγραφο και υπογραμμίζουμε τα σημαντικότερα σημεία. Στην περίληψη δεν αναφερόμαστε σε λεπτομέρειες, παραδείγματα, σχόλια του συγγραφέα ή διαλόγους.
3. Είναι βοηθητικό να γράφουμε έναν πλαγιότιτλο δίπλα από κάθε παράγραφο, αφού πρώτα έχουμε εντοπίσει τις βασικότερες πληροφορίες.
4. Αφού έχουμε κάνει όλα τα παραπάνω, κάνουμε στον εαυτό μας την ερώτηση: «Τι μας λέει το κείμενο με λίγα λόγια; Ποια είναι η βασική του ιδέα;». Μπορούμε τότε, πριν την γράψουμε, να πούμε προφορικά την περίληψη του κειμένου.

Παράδειγμα περίληψης

Ας γράψουμε την **περίληψη** ενός κειμένου που βρίσκεται στο Βιβλίο της Γλώσσας (Α' τεύχος, σελ. 24-25) της Δ' Δημοτικού. Το κείμενο έχει τίτλο «Αστραδενή».

1. Το πρώτο που πρέπει να κάνουμε είναι να διαβάσουμε το κείμενο δύο με τρεις φορές για να κατανοήσουμε το βασικό του νόημα.
2. Πριν ξεκινήσουμε να γράφουμε την περίληψη, πρέπει να απαντήσουμε νοερά στην ερώτηση: «Τι μας λέει το κείμενο με λίγα λόγια; Ποιο είναι το βασικό του νόημα;». Διαβάζοντας το συγκεκριμένο κείμενο καταλαβαίνουμε ότι η Αστραδενή, που αφηγείται την ιστορία, αλλάζει σχολείο, επειδή η οικογένειά της μετακομίζει από τη Σύμη, όπου ζούσαν μέχρι τώρα, στην Αθήνα.
3. Στη συνέχεια, υπογραμμίζουμε τα βασικά σημεία του κειμένου (όχι τις λεπτομέρειες), γιατί αυτά θα πρέπει να συμπεριλάβουμε στην περίληψη. Τα βασικά σημεία του κειμένου στη σελίδα 24-25 είναι:

Αστραδενή

Σήμερα είναι σπουδαία μέρα για μένα. Θα πάω στο καινούριο σχολείο, στο αθηναϊκό. Πρέπει να είναι καταπληκτικό. Δεν μπορεί, τόσα παιδιά να μην πηγαίνουν σε ωραίο σχολείο. Τι... Αθήνα θα ήταν τότε!...

Στη Σύμη το σχολείο μας είναι πέτρινο, από πέτρα πελεκητή. Με κεραμιδένια στέγη. Έχει και αέτωμα,* τρίγωνο με σχέδιο στρογγυλό στη μέση. Στην πόρτα —την έξω— τη σιδερένια με τα σχέδια, έχει μια σκαλιστή πέτρα που γράφει «Αυγούστου 31, του 1876». Τόσο παλιό είναι. Αφού δεν έχει πια τα ψηφιδωτά του στις αυλές. Φαγώθηκαν απ' τα πόδια των παιδιών. Τόσα παιδιά... τόσα χρόνια... τι να σου κάνουν τα βοτσαλάκια... λιώσανε...

Έχουμε φτιάξει, όμως, παρτέρια γύρω γύρω και φυτεύει κάθε τάξη το δικό της. Κι επειδή είναι πολύς ο κήπος και μεγάλα τα παρτέρια, τα χωρίζουμε και παίρνει κάθε ομάδα ένα κομματάκι. Το Μάιο θ' ανθίσουν. Εγώ όμως δε θα τα δω. Γιατί πια μένω στην Αθήνα. Άι στο καλό, τι μου 'ρθε;... Σιγά μη βάλω και τα κλάματα... που δε θα δω τα μοσχομπίζελα του σχολείου ανθισμένα... Σιγά!... Να δεις που το σχολείο της Αθήνας θα έχει χιλιάδες λουλούδια. Τα πιο ωραία και τα πιο περίεργα που υπάρχουν...

Η μάνα μου μου χτένισε τα μαλλιά. Χωρίστρα στη μέση και δυο όμοιες πλεξούδες. Με κοκαλάκι κόκκινο στην άκρη. Η ποδιά μου, πλυμένη, σιδερωμένη κι ο γιακάς στη θέση του. Η τσάντα μου, το κουλούρι μου... όλα έτοιμα. Η σάκα μου είναι κόκκινη, γαλανή και άσπρη. Άσπρη είναι μια τσέπη που έχει μπροστά. Μου την είχε αγοράσει η Μαρία, η φίλη μας που μένει στο δεύτερο πάτωμα.

Ο πατέρας ψάχτηκε να βεβαιωθεί ότι έχει το χαρτί του σχολείου της Σύμης. Αργεί η Μαρία. Άντε κι έχω αγωνία...

Η Μαρία χτύπησε τρεις φορές το κουδούνι. Η μάνα μου με σταύρωσε και με φίλησε.

Βγήκαμε. Η Μαρία μάς περίμενε στην πόρτα. Είπε: «Ποπό! Μια μαθήτριά!...» και βγήκαμε κι οι τρεις. Θα έρθει, λέει, κι αυτή μαζί μας, γιατί πρέπει να είναι μάρτυρας ότι πραγματικά μένουμε σ' αυτή τη διεύθυνση. Γιατί, λέει, πολλοί λένε ψεύτικα ότι μένουν σ' αυτή τη γειτονιά, για να πηγαίνουν σ' αυτό το σχολείο. Κι επειδή έχει πολλά παιδιά, πρέπει να προσέχουν. Τους πας, λέει, μια απόδειξη του νερού ή του ηλεκτρικού ή του τηλεφώνου, που δείχνουν ότι πραγματικά μένετε σ' αυτή τη διεύθυνση.

Άκου πράγματα!... Δε σε πιστεύουν και πρέπει να τους δείχνεις χαρτιά... Κι εμείς, που δεν έχουμε χαρτιά, θα δείξουμε τη Μαρία, που έχει χαρτιά και την ξέρουν...

Περίεργα πράγματα!...

Μπλεγμένα!... Στη Σύμη πας στο σχολείο... έτσι!... Χωρίς τίποτα!... Τέλος πάντων. Εδώ είναι Αθήνα!...

Ευγενία Φακίνου, Αστραδενή, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1987, (διασκευή)

* αέτωμα: τριγωνικό τμήμα της στέγης ενός κτίσματος

Αφού υπογραμμίσουμε τα σημαντικότερα σημεία, μπορούμε να ξεκινήσουμε να γράφουμε την περίληψη, συνθέτοντας τα βασικά σημεία σ' ένα ενιαίο κείμενο. Καλό θα είναι να χρησιμοποιήσουμε συνδετικές λέξεις για να συνδέσουμε τα σημεία αυτά και όχι απλά να γράψουμε τις υπογραμμισμένες προτάσεις τη μία μετά την άλλη. Μπορούμε να ξεκινήσουμε την περίληψη με το βασικό θέμα του κειμένου (η Αστραδενή, που αφηγείται την ιστορία, αλλάζει σχολείο, επειδή η οικογένειά της μετακομίζει από τη Σύμη, όπου ζούσαν μέχρι τώρα, στην Αθήνα. Καταγράφουμε και τις δυσκολίες που αναφέρονται πως υπάρχουν για να γίνει η μετεγγραφή).

Γράφουμε την περίληψη (ή αλλιώς, η περίληψη μπορεί να είναι κάπως έτσι):

«Είναι μια σπουδαία μέρα για την Αστραδενή **επειδή** θα πάει στο νέο σχολείο το αθηναϊκό.

Το σχολείο της Σύμης από το οποίο φεύγει είναι παλαιό, χτισμένο από πέτρα. Έχει σκεπή με κεραμίδια και ένα αέτωμα. Έχει μεγάλη βοτσαλωτή αυλή και παρτέρια με λουλούδια που ανθίζουν την άνοιξη. Φαντάζεται πως το σχολείο στην Αθήνα θα είναι ακόμη καλύτερο **αφού** πηγαίνουν πολλά παιδιά εκεί. **Είναι φανερό** πως είναι συγκινημένη.

Η μητέρα της την ετοιμάζει για την πρώτη μέρα στο νέο σχολείο φορώντας της την σχολική ποδιά και φτιάχνοντάς της τα μαλλιά της πλεξούδες. Ο πατέρας της σιγουρεύεται πως έχει μαζί του τα απαραίτητα χαρτιά για τη φοίτηση της κόρης του.

Παρόλα αυτά θα τους συνοδεύσει και η γειτόνισσά τους η Μαρία που μένει στην ίδια οικοδομή. Χρειάζεται να γίνει αυτό για να βεβαιώσει πως μένουν σε εκείνη τη γειτονιά **οπότε** η Αστραδενή δικαιούται να φοιτήσει σε αυτό το σχολείο.

Η Αστραδενή πιστεύει πως στο σχολείο της Σύμης δεν χρειαζόταν να δείξει κάποιος χαρτιά για να φοιτήσει».

Γενικές οδηγίες

Σε γενικές γραμμές, λοιπόν, όταν γράφουμε περίληψη, προσέχουμε να μην σχολιάζουμε αυτά που γράφει ο συγγραφέας στο κείμενό του και να μην παραθέτουμε τη δική μας γνώμη. Κάτι τέτοιο (ανάλυση και παρουσίαση της δικής μας οπτικής πάνω σε ένα θέμα) αναμένεται από εμάς στην έκθεση. Στην περίληψη αναμένεται η παρουσίαση του βασικού νοήματος ενός κειμένου, με συνοπτικό και κατανοητό τρόπο. Επίσης, η περίληψη πρέπει να είναι σύντομη (περίπου μέχρι δέκα γραμμές) και σε αυτό το σημείο κρύβεται η δυσκολία της: στο ότι πρέπει να συμπυκνωθεί το νόημα ενός κειμένου σε λίγες γραμμές. Τέλος, θα πρέπει η περίληψη να είναι σωστά δομημένη, να έχει δηλαδή (όπως κάθε κείμενο που γράφουμε) αρχή, μέση και τέλος. Συγκεκριμένα, η εισαγωγική πρόταση της **περίληψης** μπορεί να είναι η βασική ιδέα του αρχικού κειμένου, το κύριο σώμα της μπορεί να αποτελείται από τα βασικά σημεία του αρχικού κειμένου και η συμπερασματική πρότασή της μπορεί να είναι ο επίλογος του αρχικού κειμένου.